

MÓZG, UMYŚŁ I OSOBA W PROCESIE STARZENIA SIĘ Przemysław Ratka

Akhtar S. (2018). Diseases of Aging, w: R. Hines, K. Marschall, Stoelting's Anesthesia and Co-Existing Disease, s. 327-343, Elsevier.

Apple D.M., Fonseca R.S., Kokovay E. (2017). The role of adult neurogenesis in psychiatric and cognitive disorders, "Brain Research Review", 1655, 270-276.

<https://doi.org/10.1016/j.brainres.2016.01.023>

Goh J.O., Park D.C. (2009). Neuroplasticity and cognitive aging: The scaffolding theory of aging and cognition, "Restorative Neurology and Neuroscience", 27(5), 391-403. <https://doi.org/10.3233/RNN-2009-0493>

Górska T., Grabowska A., Zagrodzka J. (red.) (2012). Mózg a zachowanie. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

Harada C.N., Natelson Love M.C., Triebel K. (2013). Normal Cognitive Aging, "Clinics of Geriatric Medicine", 29(4), 737-752. <https://doi.org/10.1016/j.cger.2013.07.002>

Hawkins T., Davis T.P. (2005). The Blood-Brain Barrier/Neurovascular Unit in Health and Disease Brian, "Pharmacological Review", 57(2), 173-185; <https://doi.org/10.1124/pr.57.2.4>

Kałużna-Wielobób A. (2014). Kryzys połowy życia u kobiet - specyfika, problematyka i formy pomocy, w: D. Kubacka-Jasiecka, K. Mudyń (red.), Kryzysy i ich przewycięzanie: problemy interwencji i pomocy psychologicznej, s. 49-71. Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek.

Martin J., Li C. (2017). Normal Cognitive Aging, w: H. Fillit, K. Rockwood, J.B. Young (red.), Brocklehurst's Textbook of Geriatric Medicine and Gerontology, s. 171-178. Elsevier.

Menon V. (2015.) Saliency Network, w: A.W. Toga (red.), Brain Mapping: An Encyclopedic Reference, t. 2, s. 597-611. Academic Press, Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-397025-1.00052-X>

Nagata K., Yamazaki T., Takano D., Maeda T., Fujimaki Y., Nakase T., Sato Y. (2016). Cerebral circulation in aging, "Ageing Research Reviews", 30, 49-60. <https://doi.org/10.1016/j.arr.2016.06.001>

Oleś P.K. (2013). Psychologia przełomu połowy życia. Lublin, Towarzystwo Naukowe KUL.

Park H.J., Friston K. (2013). Structural and Functional Brain Networks: From Connections to Cognition, "Science", 342 (6158). <https://doi.org/10.1126/science.1238411>

Pawlak J. (2000). Paula Ricoeura koncepcja tożsamości narracyjnej, w: A. Gałdowa (red.), Tożsamość człowieka, s. 126-138. Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Przetacznik-Gierowska M., Tyszkowa M. (2002). Pojęcie kryzysu w rozwoju człowieka, w: Psychologia rozwoju człowieka, rozdz. 4.6.2. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

Ricoeur P. (2005). O sobie samym jako innym, tłum. M. Kowalska. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

Shi Y., Toga A.W. (2017). Connectome imaging for mapping human brain pathways, "Molecular Psychiatry", 22, 1230-1240. <https://doi.org/10.1038/mp.2017.92>

Schulte O.J., Stephens J., Ann J. (2013). Aging dementia and disorders of cognition, w: D.A. Umphred, R.T. Lazaro, M.R. Roller, G.U. Burton (red.), Umphreds neurological rehabilitation, s. 835-863. Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-07586-2.00036-4>

Sowa J. (1984). Kulturowe założenia pojęcia normalności w psychiatrii. Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Tornstam L. (2005). Åldrandets Sociopsykologi, Norstedts Akademiska Förlag. Wardlaw J.M., Smith C., Dichgans M. (2013). Mechanisms underlying sporadic cerebral small vessel disease: insights from neuroimaging, "Lancet Neurology", 12(5). [https://doi.org/10.1016/S1474-4422\(13\)70060-7](https://doi.org/10.1016/S1474-4422(13)70060-7)

UŚMIECHNIĘTA STAROŚĆ, CZYLI JAK DENTYSTA MOŻE POMÓC NAM DOBRZE SIĘ ZESTARZEĆ Katarzyna Becker

Abellatif H.M., Burt B.A. (1987). An epidemiological investigation into the relative importance of age and oral hygiene status as determinant of periodontitis, "Journal of Dental Research", 66, 13-18. <https://doi.org/10.1177/00220345870660010201>

Beck J., Offenbacher S. (2000). Oral disease cardiovascular disease and systemic inflammation, "Periodontology", 23, 110-120. <https://doi.org/10.1034/j.1600-0757.2000.2230111.x>

Bergler-Czop B. (2015). Starzenie się skóry, ile genów, ile natury, ile przeciwdziałania, "Dermatologia po Dyplomie", 01.

Budzińska K. (2005). Wpływ starzenia się organizmu na biologię mięśni szkieletowych, "Gerontologia Polska", 1(13), 1-7.

Franceschi C., Bonafè M., Valensin S. i in. (2000). Inflamm-aging. An evolutionary perspective on immunosenescence, "Annals of the New York Academy of Sciences", 908, 244-254. <https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.2000.tb06651.x>

Haraszthy V., Zambon J., Trevisan M. (2000). Identification of periodontal pathogens in atheromatous plaque, "Journal of Periodontology", 7, 72-77.

Kozarov E.V., Dorn B.R., Shelburne C.E., Dunn W.A., Progulske-Fox A. (2005). Human atherosclerotic plaque contains viable invasive Actinobacillus actinomycetemcomitans and Porphyromonas gingivalis, "Arteriosclerosis Thrombosis and Vascular Biology", 25, 17-18. <https://doi.org/10.1161/01.ATV.0000155018.67835.1a>

Kunert J., Brauman-Furmanek S. (2013). Problemy leczenia zachowawczego u pacjentów geriatrycznych, "Dental Forum", 1.

Libby P., Ordovas J.M., Auger K.R., Robbins A.H. (1986). Endotoxin and tumor necrosis factor induce interleukin-1 gene expression in adult human vascular endothelial cells, "The American Journal of Pathology", 124, 179-185.

Mealey B.L. (1996). Periodontal implication: Medically compromised patients, "Annals of Periodontology", 256-321. <https://doi.org/10.1902/annals.1996.1.1.256>

Menichetti G., Remondini D. i in. (2015). Systems Medicine of Inflammaging, "Briefings in Bioinformatics", 17(3), 527-540. <https://doi.org/10.1093/bib/bbv062>

Nikiel K., Gorgoń-Komor A., Becker K., Jamróz-Wilkońska L. i in. (2017). Zależność pomiędzy stanem przyzębia a rozwojem miażdżycy i jej następstw, "Art Dent", 65, 156-167.

Rodrigues D.C., Taba M.J., Novaes A.B., Souza S.L., Grisi M.F. (2004). Effect of non-surgical periodontal therapy on glycemic control in patients with type 2 diabetes mellitus, "Journal of Periodontology", 75(5), 780.

Ross R. (1999). Atherosclerosis - an inflammatory disease, "The New England Journal of Medicine", 340, 115-126. <https://doi.org/10.1056/NEJM199901143400207>

Sarver D., Ackerman M. (2005). Dynamic smile visualization and quantification and its impact Orthodontic Diagnosis and Treatment planning, w: The Art of Smile (s. 99-139). London, Quintessence.

Schmidt A.M., Weidman E. i in. (1996). Advanced glycation end products induced oxidant stress in the gingiva: A potential mechanism underlying accelerated periodontal disease associated with diabetes, "Journal of Periodontal Research", 31, 508-515. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0765.1996.tb01417.x>

Slots J., Taubman M. (1992). Contemporary oral microbiology and immunology, "Mosby Year Book", 444-474. St Louis.

Trybek G. i in. (2016). Pacjent geriatryczny w gabinecie stomatologicznym, "Magazyn Stomatologiczny", 9, 104-109.

ZABURZENIA ZMYŚLÓW U STARSZYCH PACJENTÓW Z PERSPEKTYWY GERIATRII

Agnieszka Batko-Szwaczka

Grodzicki T., Kocemba J., Skalska A. (2007). Geriatria z elementami gerontologii ogólnej. Podręcznik dla lekarzy i studentów. Gdańsk, Via Medica.

Naughton B., Rosenthal T., Williams M. (2009). Geriatria, tłum. M. Dudzisz-Śledź i in. Lublin, Czelej.

Wieczorowska-Tobis K., Kostka T., Borowicz A.M. (red.) (2010). Fizjoterapia w geriatrici. Warszawa, PZWL.

STARZENIE SIĘ WZROKU Dorota Pojda-Wilczek

Gao H., Hollyfield J.G. (1992). Aging of the human retina. Differential loss of neurons and retinal pigment epithelial cells, „Investigative Ophthalmology & Visual Science”, 33(1), 1–17.

Jamroz-Witkowska A., Łukasik U., Skonieczna K., Grabska-Liberek I. (2015). Zmiany w ciele szklistym związane z wiekiem – patogeneza, objawy i leczenie, „Okulistyka”, 1, 11–13.

Kotarba A., Czajkowski J., Borowiak E. (2015). Globalna orientacja życiowa u chorych na zaćmę starczą w kontekście holistycznego podejścia do opieki medycznej, „Okulistyka”, 1, 67–69.

Menon G.J., Rahman I., Menon S.J., Dutton G.N. (2003). Complex visual hallucinations in the visually impaired: the Charles Bonnet Syndrome, „Survey of Ophthalmology”, 48(1), 58–72.

[https://doi.org/10.1016/S0039-6257\(02\)00414-9](https://doi.org/10.1016/S0039-6257(02)00414-9)

Nilsson S.E., Sundelin S.P., Wihlmark U., Brunk U.T. (2003). Aging of cultured retinal pigment epithelial cells: oxidative reactions, lipofuscin formation and blue light damage, "Documenta Ophthalmologica", 106, 13-16. <https://doi.org/10.1023/A:1022419606629>

Saxby L.A. (1999). Basic science of the lens. Age changes, w: M. Yanoff, J. Mosby Duker, (red.), Ophthalmology, 4, 6.2. London, International Ltd. Słomiński M., Aniśko-Słomińska J., Gębka A., Raczyńska D., Glasner P. (2015). Zmiany w rogówce związane z wiekiem, „Okulistyka”, 1, 27–29.

STARZENIE SIĘ SŁUCHU Wirginia Likus, Jarosław Markowski, Krzysztof Siemianowicz

Anderson R., Meyerhof W. (1982). Otologic manifestation of aging, "Otolaryngologic Clinics of North America", 15, 353-370.

Berner B., Odum L., Parving A. (2000). Age-related hearing impairment and B vitamin status, "Acta Otolaryngologica", 120, 633-637. <https://doi.org/10.1080/000164800750000469>

Betlejewski S. (2006). Niedosłuch związany z wiekiem (presbycusis) jako problem społeczny, "Otolaryngologia Polska", 60(6), 883-886.

Christensen K., Frederiksen H., Hoffman H.J. (2001). Genetic and environmental influences on self-reported reduced hearing in the old and oldest old, "Journal of the American Geriatrics Society", 49, 1512-1517. <https://doi.org/10.1046/j.1532-5415.2001.4911245.x>

Dai P., Jiang S., Gu R. (2000). Cochlear hypoxia and mtDNA deletion: possible correlated factors to cause presbycusis (artykuł w języku chińskim), "Zhonghua Yi Xue Za Zhi" 80, 897-900.

Dai P., Yang W., Jiang S. i in. (2004). Correlation of cochlear blood supply with mitochondrial DNA common deletion in presbycusis, "Acta Otolaryngologica", 124, 130-136. <https://doi.org/10.1080/00016480410016586>

Dallos P. (1992). The active cochlea, "Journal of Neuroscience", 12, 4575-4585. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.12-12-04575.1992>

Gacek M.R., Schuknecht H.F. (1969). Pathology of presbycusis, "International Audiology", 8, 199. <https://doi.org/10.3109/05384916909079061>

Garcia V.P., Martinez F.A., Agusti E.A., Mencia L.A., Asenjo V.P. (2001). Ototoksyczne działanie leków: aktualny stan wiedzy, "Acta Oto-Laryngologica", 121, 569-572. <https://doi.org/10.1080/000164801316878836>

Gates G.A., Mills J.H. (2005). Presbycusis, "Lancet", 366, 1111-1120. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(05\)67423-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(05)67423-5)

Gates G.A., Schmid P., Kujawa S.G., Nam B., D'Agostino R. (2000). Longitudinal threshold changes in older men with audiometric notches, "Hearing Research", 141, 220-228. [https://doi.org/10.1016/S0378-5955\(99\)00223-3](https://doi.org/10.1016/S0378-5955(99)00223-3)

Gierek T. (1979). Ocena wydolności narządu słuchu dla zakresów częstotliwości od 250 do 20 000 Hz w procesie starzenia się organizmu człowieka, "Otolaryngologia Polska", 33, 95-105.

Gierek T. (2005). Niedosłuch związany z wiekiem, w: M. Śliwińska-Kowalska (red.), Audiologia kliniczna, s. 299-303, wyd. 1, Łódź, Mediton.

Gierek T., Markowski J., Majzel K., Klimczak-Gołąb L. (1997). Wartości progowe dla przewodnictwa powietrznego w zakresie od 8 kHz u osób otologicznie normalnych po 60 roku życia, "Otolaryngologia Polska", 51, supl. 24, 37-40.

- Huang Q., Tang J. (2010). Age-related hearing loss or presbycusis, "European Archives of Otorhinolaryngology", 267, 1179-1191. <https://doi.org/10.1007/s00405-010-1270-7>
- Huh S.-H., Jones J., Warchol M.E., Ornitz D.M. (2012). Differentiation of the Lateral Compartment of the Cochlea Requires a Temporally Restricted FGF20 Signal, "Plos Biology" 10(1):e1001231. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1001231>
- Iwai H., Lee S., Inaba M. i in. (2003). Correlation between accelerated presbycusis and decreased immune functions, "Experimental Gerontology", 38(3), 319-325. [https://doi.org/10.1016/S0531-5565\(02\)00177-8](https://doi.org/10.1016/S0531-5565(02)00177-8)
- Jennings C.R., Jones N.S. (2011). Uszkodzenie słuchu związane z wiekiem - presbycusis, "The Journal of Laryngology & Otology", 115, 171-178.
- Koehler K.R., Mikosz A.M, Molosh A.I, Patel D., Hashino E. (2013). Generation of inner ear sensory epithelia from pluripotent stem cells in 3D culture, "Nature", 500, 217-221. <https://doi.org/10.1038/nature12298>
- Krochmalska E., Łazarczyk B., Rogowski M., Rzewnicki I., Wasilewska A., Jakubczyk D. (1989). Ocena słuchu u chorych na cukrzycę, "Otolaryngologia Polska", 63(1), 45-50.
- Kulczyński B., Pruszewicz A. (2010). Głuchota starcza (presbycusis), w: A. Pruszewicz, A. Obrębowski (red.), Audiologia kliniczna. Zarys, s. 417-422. Poznań, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego.
- Lewartowski B. (2007). Budowa i funkcja naczyń w nadciśnieniu tętniczym, w: A. Januszewicz, W. Januszewicz, E. Szczepańska-Sadowska, M. Sznajderman (red.), Nadciśnienie tętnicze, s. 167-168, wyd. 3. Kraków, Medycyna Praktyczna.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2009 (2009). Warszawa, Główny Urząd Statystyczny, Zakład Wydawnictw Statystycznych, s. 136, 143.
- Markowski J., Gierek T., Majzel K., Klimczak-Gołąb L. (1999). Wartości progowe przewodnictwa powietrznego w rozszerzonym zakresie częstotliwości (250 Hz-18 kHz) u osób otologicznie normalnych jako ocena wydolności narządu słuchu w procesie starzenia się organizmu człowieka, "Otolaryngologia Polska", 53, 461-467.
- Matsui J.I., Haque A., Huss D., Messana E.P., Alosi J.A., Roberson D.W., Cotanche D.A., Dickman J.D., Warchol M.E. (2003). Caspase inhibitors promote vestibular hair cell survival and function after aminoglycoside treatment in vivo, "Journal of Neuroscience", 23, 6111-6122. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.23-14-06111.2003>
- Mazelova J., Popelar J., Syka J. (2003). Auditory function in presbycusis: peripheral vs central changes, "Experimental Gerontology", 38, 87-94. [https://doi.org/10.1016/S0531-5565\(02\)00155-9](https://doi.org/10.1016/S0531-5565(02)00155-9)
- McMahon C.M., KiXey A., Rochtchina E., Newall P., Mitchell P. (2008). The contribution of family history to hearing loss in an older population, "Ear and Hearing", 29, 578-584. <https://doi.org/10.1097/AUD.0b013e31817349d6>
- Mulrow C.D., Aguilar C., Endicott J.E., Tuley M.R., Velez R., Charlip W.S., Rhodes M.C., Hill J.A., DeNino L.A. (1990). Quality-of-life changes and hearing impairment. A randomized trial, "Annals of Internal Medicine", 113, 188-194. <https://doi.org/10.7326/0003-4819-113-3-188>

- Nadol J.B. Jr. (1979). Electron microscopic findings in presbycusis degeneration of the basal turn of the human cochlea, "Otolaryngology. Head and Neck Surgery", 87, 818-836.
<https://doi.org/10.1177/019459987908700617>
- Nadol J.B. Jr. (2010). Disorders of Aging, w: S.N. Merchant, N.J. Nadol (red.), Schuknecht's Pathology of the Ear. USA, Shelton, CT, People's Medical Publishing House.
- Ohlemiller K.K. (2004). Age-related hearing loss: the status of Schuknecht's typology, "Current Opinion in Otolaryngology & Head and Neck Surgery", 12, 439-443.
<https://doi.org/10.1097/01.moo.0000134450.99615.22>
- Ohlemiller K.K. (2009). Mechanisms and genes in human strial presbycusis from animal models, "Brain Research", 1277, 70-83. <https://doi.org/10.1016/j.brainres.2009.02.079>
- Ohnishi H., Skerleva D., Kitajiri S., Sakamoto T., Yamamoto N., Ito J., Nakagawa T. (2015). Limited hair cell induction from human induced pluripotent stem cells using a simple stepwise method, "Neuroscience Letters", 599, 49-54. <https://doi.org/10.1016/j.neulet.2015.05.032>
- Oshima K., Shin K., Diensthuber M., Peng A.W., Ricci A.J., Heller S. (2010). Mechanosensitive hair cell-like cells from embryonic and induced pluripotent stem cells, "Cell", 141, 704-716.
<https://doi.org/10.1016/j.cell.2010.03.035>
- Pickles J.O. (2004). Mutation in mitochondrial DNA as a cause of presbycusis, "Audiology and Neurotology", 9, 23-33. <https://doi.org/10.1159/000074184>
- Popławska B., Chodynicky S., Rogowski M., Bielecki D., Łuczak S., Kostecka I. (2005). Lipoproteiny, fibrynogen i lepkość krwi pełnej u chorych z nagłą głuchotą, "Otolaryngologia", 4, 31-35.
- Pruszevicz A. (2010). Wybrane zagadnienia z fizjologii słyszenia, w: A. Pruszevicz, A. Obrębowski (red.), Audiologia kliniczna, s. 66-68, wyd. 4.
Poznań, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.
- Rawool V.W. (2007). The aging auditory system. Part 2. Slower processing and speech recognition, "Hearing review"; <http://www.hearingreview.com/2007/08/the-aging-auditory-system-part-2-slower-processing-and-speech-recognition/> (dostęp 10.01.2015).
- Rawool V.W. (2007). The aging auditory system. Part 3. Slower processing, cognition, and speech recognition, "Hearing review"; <http://www.hearingreview.com/2007/09/the-aging-auditory-system-part-3-slower-processing-cognition-and-speech-recognition/> (dostęp 10.01.2015).
- Ronaghi M., Nasr M., Ealy M., Durruthy-Durruthy R., Waldhaus J., Diaz G.H., Joubert L.M., Oshima K., Heller S. (2014). Inner ear hair cell-like cells from human embryonic stem cells, "Stem Cells and Development", 23, 1275-1284. <https://doi.org/10.1089/scd.2014.0033>
- Roth T.N. (2015). Aging of the auditory system, "Handbook of Clinical Neurology", 129, 357-373.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-444-62630-1.00020-2>
- Saunders J.C., Chen C.S. (1982). Sensitive periods of susceptibility to auditory trauma in mammals, "Environmental Health Perspectives", 44, 63-66. <https://doi.org/10.1289/ehp.824463>
- Schuknecht H.F. (1964). Further observations on the pathology of presbycusis, "Archives of Otolaryngology", 80, 369-382. <https://doi.org/10.1001/archotol.1964.00750040381003>

Schuknecht H.F., Gacek M.R. (1993). Cochlear pathology in presbycusis, "Annals of Otolaryngology, Rhinology and Laryngology", 102, 1-16. <https://doi.org/10.1177/00034894931020S101>

Tadros S.F., D'Souza M., Zhu X.X., Frisina R.D. (2008). Apoptosis-related genes change their expression with age and hearing loss in the mouse cochlea, "Apoptosis", 13, 1303-1321. <https://doi.org/10.1007/s10495-008-0266-x>

Thodi C., Thodis E., Danielides V., Pasadakis P., Vargemezis V. (2006). Hearing a renal failure "Nephrology Dialysis Transplantation", 21, 3023-3030. <https://doi.org/10.1093/ndt/gfl472>

Tremblay K., Ross B. (2007). Effects of age and age-related hearing loss on the brain, "Journal of Communication Disorders", 40, 305-312. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2007.03.008>

Wu T., Marcus D.C. (2003). Age-related changes in cochlear endolymphatic potassium and potential in CD-1 and CBA/Cal mice, "Journal of the Association for Research in Otolaryngology", 4, 353-362. <https://doi.org/10.1007/s10162-002-3026-6>

Yang C.H., Schrepfer T., Schacht J. (2015). Age-related hearing impairment and the triad of acquired hearing loss, "Frontiers in Cellular Neuroscience", 9, 276. <https://doi.org/10.3389/fncel.2015.00276>

STARZENIE SIĘ ZMYŚŁU RÓWNOWAGI Elżbieta Laszczak

Balal A., Glorig A. (1986). Disequilibrium of aging (presbyastasis), „The Journal of Laryngology and Otolaryngology”, 100, 1027–1032. <https://doi.org/10.1017/S0022215100100520>

Bochenek A., Reicher M. (2003). Anatomia człowieka, s. 507–577, t. 5. Warszawa, PZWL.

Geriatric care otolaryngology (2006). American Academy of Otolaryngology – Head and Neck Surgery Foundation.

Gierek T. (2005). Niedostuch związany z wiekiem, w: M. Śliwińska-Kowalska (red.), Audiologia kliniczna, s. 299–303. Łódź, Mediton.

Golinowska S., Holzer J., Szwarc H., Pędich W. (1999). Starzenie się i starość: pojęcia, tendencje, cechy i struktury, w: S. Golinowska (red.), Ku godnej aktywnej starości. Raport o rozwoju społecznym, s. 8–9. Warszawa, UNDP.

Janczewski G. (1998). Zawroty głowy i zaburzenia równowagi w wieku podeszłym, w: G. Janczewski, B. Latkowski (red.), Otolaryngologia, s. 417–420. Warszawa, Bel Corp.

Janczewski G. (2003). Zawroty głowy – vademecum lekarza praktyka, wyd. 3. Warszawa, Kangur.

Janczewski G. (2006). Chory z zawrotami głowy i zaburzeniami równowagi – specyfika przypadku, „Magazyn Otolaryngologiczny”, wydanie specjalne, 3–13.

Janczewski G. (2010). Chory z zawrotami głowy, w: A. Pruszevicz, A. Obrębowski (red.), Audiologia kliniczna. Zarys, s. 510–527. Poznań, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego.

Janczewski G., Pierchała K. (1998). Badania narządu równowagi u chorych z zawrotami głowy i zaburzeniami równowagi po 60 roku życia, „Otolaryngologia Polska”, 1, 5–58.

Janczewski G., Pierchała K. (2003). Zaburzenia równowagi w wieku podeszłym, „Przewodnik Lekarza”, 6, 34–38.

Kubiczek-Jagielska M., Tacikowska G. (2002). Diagnostyka i leczenie zawrotów głowy. Warszawa, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu.

Makowska I., Pierchała K., Niemczyk K. (2014). Rehabilitacja przedsionkowa w zawrotach głowy i zaburzeniach równowagi, „Polski Przegląd Otolaryngologiczny”, 3, 20–26.
<https://doi.org/10.1016/j.pptor.2014.02.001>

Narożny W., Pierchała K. (2010). Zawroty głowy i zaburzenia równowagi – stan obecny i spojrzenie w przyszłość, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Farmakoterapia zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s. 11–24. Poznań, Termedia.

Narożny W., Pierchała K. (2012). Epidemiologia zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Leczenie zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s.11–30. Warszawa, Medical Education.

Pierchała K. (2014). Zaburzenia równowagi wieku podeszłego, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Diagnostyka zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s. 281–300. Gdańsk, Harmonia Universalis.

Pierchała K., Held-Ziółkowska M., Janczewski G. (2004). Zaburzenia równowagi wieku podeszłego, s. 2–22. Warszawa, Servier Polska.

Piesiak W. (2011–2013). Genetyka starzenia się mózgu. Neurokognitywistyka w patologii i zdrowiu, s. 56–66. Szczecin, PAM.

Pośpiech L. (2002). Rehabilitacja ruchowa zawrotów głowy i zaburzeń równowagi w praktyce lekarskiej, „Otolaryngologia – przegląd kliniczny”, 1, 21–26.

Pośpiech L. (2010). Zasady rehabilitacji ruchowej w zawrotach głowy, w: A. Obrębowski (red.), Standardy rozpoznawania i leczenia zawrotów głowy. Warszawa, Ośrodek Informacji Naukowej OINPHARMA.

Pośpiech L., Gawron W. (2012). Rehabilitacja ruchowa w zawrotach głowy, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Leczenie zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s. 247–279. Warszawa, Medical Education.

Prusiński A. (2001). Neurologia praktyczna. Warszawa, PZWL.

Prusiński A. (2002a). Geriatryczne aspekty zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s. 228–234. Warszawa, PZWL.

Prusiński A. (2002b). Zawroty głowy. Warszawa, PZWL.

Prusiński A. (2010a). Diagnostyka zawrotów głowy, w: A. Obrębowski (red.), Standardy rozpoznawania i leczenia zawrotów głowy, s. 96–104. Warszawa, Ośrodek Informacji Naukowej OINPHARMA.

Prusiński A. (2010b). Odrębności postępowania leczniczego w zawrotach głowy i zaburzeniach równowagi w wieku podeszłym, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Farmakoterapia zawrotów głowy i zaburzeń równowagi. Poznań, Termedia.

Szczeklik A. (2002). Elixir życia. Katharsis. O uzdrowicielskiej mocy natury i sztuki. Kraków, Znak.

Tacikowska G. (2012). Rehabilitacja ruchowa (rehabilitacja przedsionkowa) w zawrotach głowy i zaburzeniach równowagi, „Nowa Audiofonologia”, 1, 107–111.

Tacikowska G., Kubiczek-Jagielska M. (2002). Schemat postępowania terapeutycznego w zawrotach głowy. Warszawa, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu.

Wysocki J. (2010). Zarys anatomii i fizjologii układu równowagi, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Farmakoterapia zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s. 27–43. Poznań, Termedia.

Wysocki J. (2012). Anatomia i fizjologia ośrodkowej części układu równowagi, w: W. Narożny, A. Prusiński (red.), Leczenie zawrotów głowy i zaburzeń równowagi, s. 31–47. Warszawa, Medical Education.

STARZENIE SIĘ GŁOSU Dorota Piekaj-Stefańska

Cudejko R. (1997). „Proces starzenia się głosu ludzkiego w aspekcie histologicznym i akustycznym”, niepublikowana praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Zalesskiej-Kręcickiej.

Obrębowski A. (2008). Narząd głosu i jego znaczenie w komunikacji społecznej. Poznań, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego.

Pruszewicz A. (1992). Foniatria kliniczna. Warszawa, PZWL.

PRZEDWCZESNE STARZENIE SIĘ ZMYSŁÓW W CHOROBYCH UWARUNKOWANYCH GENETYCZNIE

Colvin L., Jurenka S.B., van Allen M.I. (2003). Down syndrome, w: F.M. Hisami, S.M. Weissman, G. Martin (red.), Chromosomal Instability and Aging, s. 441-463. NewYork, Marcel Dekker.
<https://doi.org/10.1201/9780203911709.ch18>

Gilford H. (1897). On a condition of mixed premature and immature development, "Medico-Chirurgical Transactions", 80, 17-45. <https://doi.org/10.1177/095952879708000105>

Gilford H. (1904). Progeria: a form of senilism, "Practitioner", 73, 188-217.

Glasson E.J., Dye D.E., Bittles A.H. (2014). The triple challenge associated with age-related comorbidities in Down syndrome, "Journal of Intellectual Disability Research", 58, 393-398.
<https://doi.org/10.1111/jir.12026>

Hanney M., Prasher V., Williams N., Jones E.L., Aarsland D., Corbett A. i in. (2012). Memantine for dementia in adults older than 40 years with Down's syndrome (MEADOWS): a randomised, double-blind, placebo-controlled trial, "Lancet", 379, 528-536. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(11\)61676-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(11)61676-0)

Hennekam R.C. (2006). Hutchinson-Gilford progeria syndrome: review of the phenotype, "American Journal of Medical Genetics Part A", 140, 2603-2624. <https://doi.org/10.1002/ajmg.a.31346>

Hutchinson J. (1886). Case of congenital absence of hair, with atrophic conditio of the skin and its appendages, in a boy whose mother had been almost wholly bald from alopecia areata from the age of six, "Lancet", 1, 923. <https://doi.org/10.1177/095952878606900127>

Kamenisch Y., Berneburg M. (2009). Progeroid syndromes and UV-induced oxidative DNA damage, "Journal of Investigative Dermatology Symposium Proceedings", 14, 8-14.
<https://doi.org/10.1038/jidsymp.2009.6>

- Martin G.M. (1978). Genetic syndromes in man with potential relevance to the pathobiology of aging, "Birth Defects Original Article Series", 14, 5-39.
- Martin G.M. (2005). Genetic modulation of senescent phenotypes in Homosapiens, "Cell", 120, 523-532. <https://doi.org/10.1016/j.cell.2005.01.031>
- Nakamura E., Tanaka S. (1998). Biological ages of adult men and women with Down's syndrome and its changes with aging, "Mechanisms of Ageing and Development", 105, 89-103. [https://doi.org/10.1016/S0047-6374\(98\)00081-5](https://doi.org/10.1016/S0047-6374(98)00081-5)
- Piesiak W. (2013). Genetyka starzenia się mózgu, w: Neurokognitywistyka w patologii i zdrowiu, s. 56-66. Szczecin, PUM.
- Prasher V.P., Huxley A., Haque M.S. (2002). A 24-week, double-blind, placebo-controlled trial of donepezil in patients with Down syndrome and Alzheimer's disease-pilot study, "International Journal of Geriatric Psychiatry", 17, 270-278. <https://doi.org/10.1002/gps.587>
- Progeria Research Foundation (PRF); http://www.progeriaresearch.org/meet_the_kids.html (dostęp: 17.05.2014).
- Shalev S.A., De Sandre-Giovannoli A., Shani A.A., Levy N. (2007). An association of Hutchinson-Gilford progeria and malignancy, "American Journal of Medical Genetics Part A", 143, 1821-1826. <https://doi.org/10.1002/ajmg.a.31803>
- Thase M.E. (1982). Longevity and mortality in Down's syndrome, "Journal of Mental Deficiency Research", 26, 177-192. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.1982.tb00144.x>
- Toth J.I., Yang S.H., Qiao X., Beigneux A.P., Gelb M.H., Moulson C.L., Miner J.H., Young S.G., Fong L.G. (2005). Blocking protein farnesyltransferase improves nuclear shape in fibroblasts from humans with progeroid syndromes, "Proceedings of the National. Academy of Sciences of the USA", 102(36), 12873-12878. <https://doi.org/10.1073/pnas.0505767102>
- WHO; <http://www.who.int/genomics/public/geneticdiseases/en/index1.html> (dostęp: 09.2015).

FIZJOLOGICZNE I PATOLOGICZNE ASPEKTY INWOLUCJI ZMYŚŁÓW – CZĘŚĆ I: WZROK, SŁUCH I ZMYŚŁ RÓWNOWAGI Anna Siudak

Biofeedback. Materiały szkoleniowe (2010). Warszawa, EEG Instytut.

Bochenek A., Reicher M. (2003). Anatomia człowieka, t. 5: Układ nerwowy obwodowy. Układ nerwowy autonomiczny. Powłoka wspólna. Narządy zmysłów. Warszawa, PZWL.

Cieszyńska J., Korendo M. (2007). Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od 3. miesiąca życia do 6. roku życia. Kraków, Wydawnictwo Edukacyjne.

Edbom-Kolarz A., Marcinkowski J.T. (2011). Zmiany zwyrodnieniowe w narządzie wzroku postępujące wraz z wiekiem – i możliwości działań profilaktycznych w tym obszarze, „Hygeia Public Health”, 46(4), 442–447.

Godwin-Emmons P., McKendry-Anderson L. (2007). Dzieci z zaburzeniami Integracji Sensorycznej, tłum. R. Waliś. Warszawa, K.E. Liber.

- Ingram J. (1996). *Płonący dom. Odkrywając tajemnice umysłu*, tłum. B. Chacińska-Abrahamowicz, M. Abrahamowicz. Warszawa, Prószyński i S-ka.
- Kądziaława D. (1996). Afazja, w: A. Herzyk, D. Kądziaława (red.), *Zaburzenia w funkcjonowaniu człowieka z perspektywy neuropsychologii klinicznej*, s. 53–86. Lublin, Wydawnictwo UMCS.
- Kilian M. (2012). Naturalne i patologiczne zmiany oczne w starszym wieku i ich subiektywne objawy, „*Niepełnosprawność i Rehabilitacja*”, 2, 91–105.
- Korendo M. (2017). Zmysły w komunikacji – znaczenie rozwoju percepcji wzrokowej, słuchowej oraz poznania wielozmysłowego dla prawidłowego budowania systemu językowego, w: J. Wojciechowska, B. Kazek (red.), *Zmysły w komunikacji: mowa i jej uwarunkowania*, s. 93–112. Gdańsk, Harmonia Universalis.
- Kossut M. (2005). Neuroplastyczność, w: T. Górka (red.), *Mózg a zachowanie*, s. 590–613. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kubiczek-Jagielska M., Tacikowska G. (2002). Diagnostyka i leczenie zawrotów głowy, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu; <http://www.fizjoterapeutom.pl/files/12/kubiczek.pdf> (dostęp 23.11.2015).
- Lichtenberg-Kokoszka E. (2012). Wspieranie rozwoju poczętego dziecka. Elementy wybrane, w: E. Lichtenberg-Kokoszka, E. Janiuk (red.), *Ciąża i narodziny fundamentem przyszłości dziecka. Zagadnienie interdyscyplinarne*, s. 137–145. Kraków, Impuls.
- Litwin T., Członkowska A. (2008). Zawroty głowy w praktyce neurologa – diagnostyka i leczenie, „*Polski Przegląd Neurologiczny*”, 4, 78–86.
- Mesulam M.M. (2009). Od doznania do poznania, w: K. Jodzio (red.), *Neuropsychologia. Współczesne kierunki badań*, s. 245–257. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Mroziak J. (1996). Zaburzenia spostrzegania – agnozje, w: A. Herzyk, D. Kądziaława (red.), *Zaburzenia w funkcjonowaniu człowieka z perspektywy neuropsychologii klinicznej*, s. 11–52. Lublin, Wydawnictwo UMCS.
- Orrison W.W. (2010). *Atlas funkcjonalny mózgu*, tłum. J. Walecki. Warszawa, PZWL.
- Panasiuk J. (2012). Afazja a interakcja. TEKST – metaTEKST – konTEKST. Lublin, Wydawnictwo UMCS.
- Pepaś R., Śmiechura M., Konopka W. (2014). Ocena sprawności układu przedsionkowego u dzieci z zaburzeniami równowagi, „*Otorynolaryngologia*”, 13(1), s. 36–41.
- Rottermund J., Knapik A., Zbożna-Lichoń J. (2014). Postępowanie usprawniające u osób w podeszłym wieku z zaburzeniami równowagi i zawrotami głowy pochodzenia przedsionkowego, w: T. Pop (red.), *Wartość rehabilitacji w świadomości współczesnego człowieka*, s. 185–195. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Rutkiewicz-Hanczewska M. (2015). Modularność języka w świetle zaburzeń afatycznych, w: M. Błasiak-Tytuła, M. Korendo, A. Siudak (red.), *Nowa logopedia, t. 6: Rozumienie – diagnoza i terapia*, s. 205–218. Kraków, Polskie Towarzystwo Logopedyczne.
- Sacks O. (2008). *Mężczyzna, który pomylił swoją żonę z kapeluszem*, tłum. B. Lindenberg. Poznań, Zysk i S-ka.

Samoliński B., Gierczyński J. (red.) (2015). W aspekcie zdrowego i aktywnego starzenia się. Warszawa, Fundacja na rzecz Zdrowego Starzenia się.

Siudak A. (2011). Biologiczne uwarunkowania terapii osób z afazją, w: M. Michalik (red.), Nowa logopedia, t. 2: Biologiczne uwarunkowania rozwoju i zaburzeń mowy, s. 167–189. Kraków, Polskie Towarzystwo Logopedyczne.

Siudak A. (2018). Neurobiologiczne podstawy prenatalnej stymulacji narządu słuchu, w: M. Błasiak-Tytuła, A. Siudak (red.), Neurologopedia. Neurobiologiczne podstawy wczesnej terapii zaburzeń rozwojowych, s. 63–72. Kraków, WIR.

Skalska A. (2011). Ograniczenie sprawności funkcjonalnej osób w podeszłym wieku, „Zdrowie Publiczne i Zarządzanie”, 9(1), s. 50–59.

Skarżyński H. (2014). Znaczenie problemu zaburzeń komunikacji, w: Najczęstsze problemy medyczne wieku starszego w Polsce. Materiały prasowe PAN, s. 20–21. Warszawa, PAN.

Solowska B. (2014). Centralne zaburzenia przetwarzania słuchowego – przegląd badań w aspekcie biologicznym, psychologicznym, gerontologicznym i diagnostyczno-terapeutycznym, w: M. Michalik (red.), Nowa logopedia, t. 5: Diagnoza i terapia logopedyczna osób dorosłych i starszych, s. 123–131. Kraków, Polskie Towarzystwo Logopedyczne.

Spitzer M. (2013). Cyfrowa demencja. Warszawa, Dobra Literatura.

Starzycka M., Starzycka-Bigaj E. (2013). Zmiany w narządzie wzroku związane z wiekiem, w: A. Marchewka, Z. Dąbrowski, J.A. Żółędź (red.), Fizjologia starzenia się. Profilaktyka i rehabilitacja, s. 117–129. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

Strojnowski J. (1992). Biologiczne mechanizmy zachowania. Lublin, Wydawnictwo KUL.

Szeląg E. (1999). „Zegar mózgowy” a procesy mowy w normie i patologii, „Przegląd Psychologiczny”, 42(1–2), 167–182. Śmiechura M., Konopka W. (2014). Ocena sprawności układu przedsionkowego u dzieci z zaburzeniami równowagi, „Otorynolaryngologia”, 13(1), 36–41.

Tomik J. (2014). Fizjologia narządu słuchu u osób w wieku podeszłym, w: M. Michalik (red.), Nowa logopedia, t. 5: Diagnoza i terapia logopedyczna osób dorosłych i starszych, s. 97–106. Kraków, Polskie Towarzystwo Logopedyczne

Turaj W. (2007). Objawy i zespoły kliniczne udaru, w: A. Szczudlik i in. (red.), Udar mózgu, s. 175–193.

Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Walsh K., Darby D. (2008). Neuropsychologia kliniczna Walsha, tłum. B. Mroziak. Gdańsk, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Profesjonalne.

Wolański N. (2012). Rozwój biologiczny człowieka. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

FIZJOLOGICZNE I PATOLOGICZNE ASPEKTY INWOLUCJI ZMYŚŁÓW – CZĘŚĆ II: DOTYK, SMAK, POWONNIENIE Anna Siudak

Ackerman D. (1994). Historia naturalna zmysłów, tłum. K. Chmielowa. Warszawa, Książka i Wiedza.

Araujo I.E.T. de, Kringelbach M.L., Rolls E.T., Hobden P. (2003). Representation of Umami Taste in the Human Brain, „Neurophysiol”, 90(1), 313–319. <https://doi.org/10.1152/jn.00669.2002>

Bałczewska E., Nowak A. (2000). Zaburzenia smakowe – dysgeusia, „Nowa Stomatologia”, 1–2, 3–8.

- Berlit P. (2008). Neurologia, tłum. A. Prusiński. Warszawa, PZWL.
- Bochenek A., Reicher M. (2003). Anatomia człowieka, t. 5: Układ nerwowy obwodowy. Układ nerwowy autonomiczny. Powłoka wspólna. Narządy zmysłów. Warszawa, PZWL.
- Domańska Ł. (1999). Ocena pomijania stronnego, „Przegląd Psychologiczny”, 42(1–2), 49–56.
- Ganong W.F. (2007). Fizjologia, tłum. K. Aslanowicz-Antkowiak. Warszawa, PZWL.
- Gudej S., Błaszczak K., Gromadzka-Ostrowska J. (2014). Związane z wiekiem zmiany węchu i smaku, „Geriatrics”, 8, 109–116.
- Herzyk A. (1999). Anozognozja: mechanizmy mózgowe i objawy, „Przegląd Psychologiczny”, 42(1–2), 100–103.
- Korendo M. (2017). Zmysły w komunikacji – znaczenie rozwoju percepcji wzrokowej, słuchowej oraz poznania wielozmysłowego dla prawidłowego budowania systemu językowego. Kraków, Harmonia Universalis.
- Krzywiński S. (red.) (1993). Zaburzenia psychiczne wieku podeszłego. Warszawa, PZWL.
- Kucharska A. (2013). Pracownik 60+. Warszawa, Główny Inspektorat Pracy.
- Mach T., Czepiel J. (2012). Fizjologiczne procesy starzenia się przewodu pokarmowego, w: A. Marchewka, Z. Dąbrowski, J.A. Żołędź (red.), Fizjologia starzenia się. Profilaktyka i rehabilitacja, s. 195–203. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Mroziak J. (1996). Zaburzenia spostrzegania – agnozje, w: A. Herzyk, D. Kądziaława (red.), Zaburzenia w funkcjonowaniu człowieka z perspektywy neuropsychologii klinicznej, s. 11–24. Lublin, Wydawnictwo UMCS.
- Pąchalska M. (2008). Rehabilitacja neuropsychologiczna. Lublin, Wydawnictwo UMCS.
- Podhorecka M., Kędziora-Kornatowska K., Sielski G. (2011). Zmiany inwolucyjne w układzie ruchu oraz ich konsekwencje wpływające na zmniejszenie aktywności fizycznej osób starszych, „Pielęgniarstwo XXI wieku”, 1(34), 35–38.
- Pöppel E., Edingshaus A.-L. (2005). Mózg – tajemniczy kosmos, tłum. M. Skalska. Warszawa, PIW.
- Przezwański R. (1959). Zjawiska dotykowe i wibracyjne. Wybrane problemy badawcze, „Zeszyty Problemowe Nauki Polskiej”, z. 16: Kompensacja czynności narządów zmysłowych, s. 165–204. Warszawa, PZWS.
- „Rocznik Demograficzny” (2008). Warszawa, GUS.
- „Rocznik Demograficzny” (2018). Warszawa, GUS.
- Sacks O. (2008). Mężczyzna, który pomylił swoją żonę z kapeluszem, tłum. B. Lindenberg. Poznań, Zysk i S-ka.
- Siudak A. (2015a). Czy rozumienie ma swoje prenatalne początki?, w: M. Błasiak-Tytuła, M. Korendo, A. Siudak (red.) Nowa logopedia, t. 6: Rozumienie – diagnoza i terapia, s. 65–78. Kraków, Polskie Towarzystwo Logopedyczne.

Siudak A. (2015b). Edukacja senioralna w świetle koncepcji neurobiologicznych, w: N.A. Fechner, A. Zduniak (red.), Edukacja XXI wieku, t. 36: Podmioty, środowiska i obszary edukacyjne. Wyzwania i zagrożenia połowy XXI wieku, s. 551–560. Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa.

Siudak A. (2018) Neurobiologiczne podstawy prenatalnej stymulacji narządu słuchu, w: M. Błasiak-Tytuła, A. Siudak (red.), Neurologopedia. Neurobiologiczne podstawy wczesnej terapii zaburzeń rozwojowych, s. 63–72. Kraków, Wydawnictwo WIR.

Składzień J., Tomik J., Gawlik J., Wiatr M., Hartwich P. (2012). Zmiany w narządach laryngologicznych i ich schorzenia wynikające ze starzenia się organizmu, w: A. Marchewka, Z. Dąbrowski, J.A. Żołędź (red.), Fizjologia starzenia się. Profilaktyka i rehabilitacja, s. 157–165. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

Spitzer M. (2013). Cyfrowa demencja, tłum. A. Lipiński. Warszawa, Wydawnictwo Dobra Literatura.

Stręk P. (2005). Patofizjologia zaburzeń połykania u chorych w podeszłym wieku po operacjach częściowego usunięcia krtani z powodu raka o lokalizacji nadgłośniowej, „Gerontologia Polska”, 13(2), 88–93.

Strojnowski W. (1992). Biologiczne mechanizmy zachowania. Lublin, Towarzystwo Naukowe KUL.

Szarota Z. (2004). Gerontologia społeczna i oświatowa. Zarys problematyki. Kraków, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.

Turaj W. (2007). Objawy i zespoły kliniczne udaru, w: A. Szczudlik i in. (red.), Udar mózgu. Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Walsh K., Darby D. (2008). Neuropsychologia kliniczna Walsha, tłum. B. Mroziak. Gdańsk, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Wdowiak L., Ćwikła S., Bojar I. i in. (2009). Starość jako problem społeczno-demograficzny oraz zdrowotny, „Medycyna ogólna”, 15(64), 3, 451–462.